

VS 1 Veiligheid

1.2 Protocol Gewenst gedrag

Protocol gewenst gedrag

2023-2024

Obs De Aventurijn wil haar kinderen een veilig pedagogisch klimaat bieden, waarin zij zich harmonieus en op een prettige en positieve wijze kunnen ontwikkelen. De leerkrachten bevorderen deze ontwikkeling door het scheppen van een veilig klimaat en een prettige werksfeer in de klas en op het schoolplein. In veruit de meeste gevallen lukt dit door het aanbieden van onze klassen- en schoolregels en deze te onderhouden. Op obs De Aventurijn wordt uitgegaan van en gehandeld volgens de Kanjertraining en de principes van het oplossingsgericht werken. Bij oplossingsgericht werken ligt het accent op het benutten van kwaliteiten en bekwaamheden waarover de ander beschikt. Er wordt gewerkt aan haalbare doelen. Typerend binnen het oplossingsgericht werken zijn het gebruik van 'solution talk' en het 'werken aan wat werkt'.

We vinden het heel belangrijk dat onze leerlingen respectvol met elkaar omgaan. Ons pedagogisch uitgangspunt is dat alle kinderen met elkaar moeten *leren* omgaan. De Aventurijn gebruikt voor de sociale emotionele ontwikkeling de methode "Kanjertaining". In dit protocol staan de schoolregels beschreven en ons aanbod ter bevordering van gewenst gedrag. Vervolgens is beschreven hoe wij omgaan met conflicten tussen leerlingen en hoe we pestgedrag van kinderen in voorkomende gevallen benaderen.

Het protocol 'gewenst gedrag' wordt jaarlijks besproken in alle groepen op de informatieavond.

De Kanjerregels in school zijn:

1. We vertrouwen elkaar
2. We helpen elkaar
3. We werken samen
4. We hebben plezier
5. We doen mee

Bij de Kanjertraining horen ook petten die staan voor het gedrag dat de kinderen vertonen. Het is de bedoeling dat kinderen zich bewust worden van hun eigen gedrag en dat ze voor bepaald gedrag kunnen kiezen.

Witte pet/ Tijger

De tijger is een kanjer. Hij/zij is tevreden met zichzelf, komt voor zichzelf op en voor anderen. Maar weet ook wanneer het tijd is om weg te lopen.

Rode pet/ Aap

Neemt niemand serieus ook zichzelf niet, hij/zij lacht overal om. Het is een meeloper en hij/zij versterkt hierdoor het gedrag van de vogel.

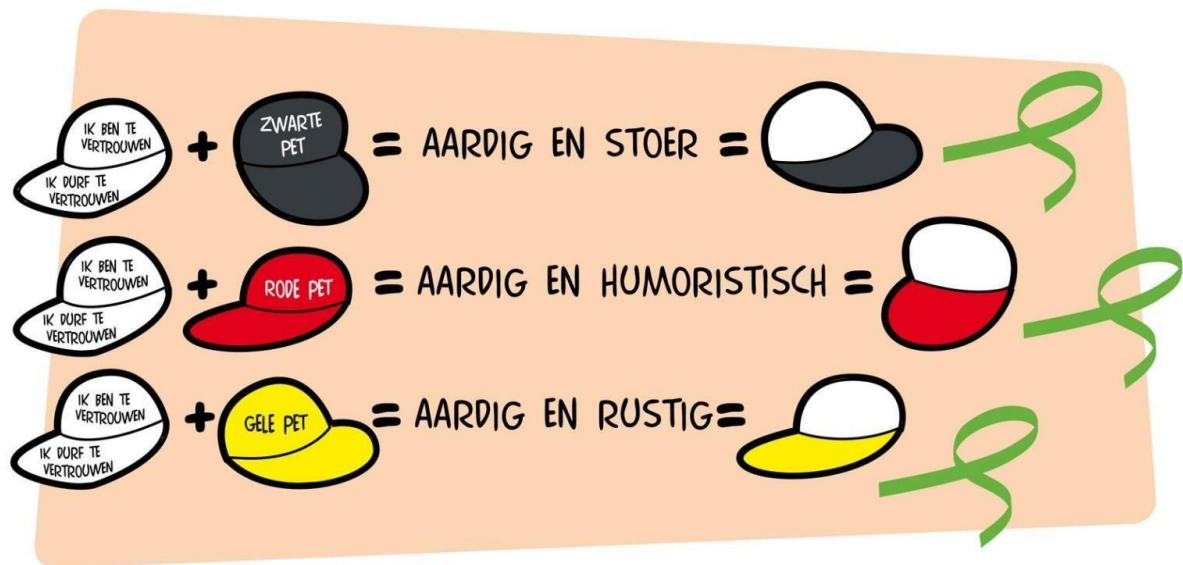
Gele pet/ Konijn

Heeft een negatief zelfbeeld en komt niet voor zichzelf op of voor anderen. Loopt liever snel (bang) weg.

Zwarte pet/ Vogel

Vindt zichzelf geweldig en anderen helemaal niks. En laat dat aan andere kinderen voelen. Alle anderen deugen niet en hij/zij bepaalt zelf wel wat hij doet. Hij/zij pest andere kinderen.

We willen met de Kanjertraining bereiken dat alle kinderen zich gaan gedragen als een witte pet. Elk met zijn eigen karakter als basis.

De school zet middels de Kanjerlessen in op het versterken van het onderling vertrouwen en het besef dat het goed is elkaar te helpen. Binnen dat kader speelt niemand de baas, hebben we plezier met elkaar, en ben je of blijf je niet zielig. Duidelijk wordt gesteld dat de leerlingen ten opzichte van elkaar niet de baas zijn. De leerkracht daarentegen is op school "de baas/ het gezag" en de ouders zijn dat thuis.

Onderstaande punten geven een beeld van hoe er op obs De Aventurijn oplossingsgericht gewerkt wordt:

1. De ideale situatie wordt als uitgangspunt genomen
2. De leerlingen worden betrokken bij het formuleren van doelen en het bedenken van de oplossingen
3. De leerlingen leren vaardigheden aan
4. Leerkrachten en leerlingen helpen elkaar
5. Er wordt positieve feedback gegeven op het gewenste gedrag

Door op deze manier te werken zijn leerkrachten en leerlingen samen verantwoordelijk. De leerlingen worden eigenaar van de oplossing, de leerlingen implementeren zelf gekozen oplossingen in de klas. Dit leidt tot een gezamenlijke verantwoordelijkheid en een positieve werksfeer.

Aanbod ter bevorderen van gewenst gedrag

School- en groepsregels

De eerste schoolweken staan de school- en klassenregels centraal. De leerkrachten bespreken samen met de leerlingen een aantal groepsregels. Deze regels benoemen het gewenste gedrag. Deze regels hangen zichtbaar in de klas. Gedurende het schooljaar wordt in alle groepen aandacht besteed aan deze regels.

Kringgesprek

Het kringgesprek na het weekend geeft de leerlingen de mogelijkheid om iets over henzelf te vertellen. Ze mogen zich zelf zijn en de leerlingen leren op deze wijze om belangstelling voor elkaar te tonen, elkaar aan te kijken (luisterhouding) en goede vragen te stellen op een respectvolle wijze.

Gouden weken en Kanjerweek

Gedurende de eerste 10 schoolweken worden activiteiten georganiseerd die bijdragen aan een positieve groepsvorming en sfeer. Samen met de leerlingen wordt besproken wat een goede groeps sfeer is en wat hiervoor nodig is. De leerkracht gaat samen met de leerlingen op zoek naar de goede momenten en successen. Wat gaat goed en wat willen we meer?

Kanjertraining

In alle groepen wordt structureel aandacht besteed aan omgaan met elkaar volgens de Kanjertraining. Alle leerkrachten zijn gecertificeerd om Kanjertraining te geven. De leerkrachten zetten middels de Kanjerlessen in op het versterken van het onderling vertrouwen en het besef dat het goed is elkaar te helpen. Binnen dat kader speelt niemand de baas, hebben we plezier met elkaar en ben je of blijf je niet zielig.

Vanaf januari staat iedere week een kind centraal in de groep als "Zonnetje / toffe peer / Kanjer van de week". Medeleerlingen zeggen iets positiefs over deze leerling. Dit wordt op een poster / A-4 geschreven met een foto van de betreffende leerling. Dit wordt gearhiveerd in het 2^e leerlingrapport.

Dit doen we wel

Dit doen we niet

De school neemt het overzicht van de smileys als uitgangspunt: "Het is prima dat jouw vrienden het leuk vinden wat jij bedenkt en doet, maar als de rest van de klas dat niet leuk vindt, evenals jouw juf of meester, (en jouw ouders als die erachter komen) dan gaan we dat niet doen op school."

Je blijft fatsoenlijk en je laat je niet bepalen door je uitdager(s): "Geef geen benzine aan vervelend lopende motortjes." Mocht een leerling zich niet willen houden aan de eenvoudige afspraken zoals weergegeven in de smileys, dan wordt dat met de ouders van het betreffende kind besproken. In dit gesprek wordt ervan uitgegaan dat de ouders met de school willen meedenken om een oplossing te zoeken die goed is voor het eigen kind, andere kinderen, de leerkracht, de school en de buurt.

Met behulp van de Kanjerlessen doet De Aventurijn aan preventie. Kernpunten in de aanpak zijn:

- De Kanjerafspraken
- Denk goed over jezelf en de ander
- Pieker niet alleen, maar deel jouw zorgen met de ander

- Denk oplossingsgericht
- Geef op een nette manier jouw mening en doe jouw voordeel met kritiek die je krijgt
- Obs De Aventurijn maakt onderscheid tussen onvermogen en onwil:
 - ✓ Is er sprake van onvermogen, dan mag deze leerling erop vertrouwen dat hiermee rekening wordt gehouden. Deze leerling heeft veel te leren in een moeizaam proces. De omgeving heeft hier begrip voor.
 - ✓ Is er sprake van onwil, dan krijgt de leerling een grens gesteld, ook als dat samengaat met onvermogen. Bij onwil kan geen beroep meer worden gedaan op begrip vanuit de omgeving. Het kan nl. niet zo zijn dat de omgeving overal rekening mee moet houden en dat het onwillige kind om wat voor reden dan ook 'de eigen gang' mag gaan.
- Hulp in de vorm van een maatje/buddy/tutor
- Duidelijk schoolbeleid en handhaving ervan

Levensbeschouwelijk onderwijs

In alle groepen wordt structureel aandacht besteed aan levensbeschouwelijk onderwijs met behulp van de methode "Kleur op school" en "De dag van vandaag". Door leerlingen kennis te laten maken met de wereld en de verschillende culturen en geloven, natuur, klimaat e.d., leren ze de wereld en de mensen om hen heen te accepteren en mogen ze zijn wie ze zijn. "Kleur op school" biedt 4 thema's per schooljaar aan. Alle groepen werken volgens een planning aan hetzelfde thema. De ID-commissie bewaakt het aanbod van het levensbeschouwelijk onderwijs en neemt initiatief tot het organiseren van excursies e.d.

Kanvas

Obs De Aventurijn maakt gebruik van Kanvas. Kanvas is een leerlingvolgsysteem gericht op het in beeld brengen van de sociale-emotionele ontwikkeling van groepen en leerlingen in het basisonderwijs. De leerkrachten van groep 1 t/m 8 + de leerlingen van groep 5 t/m 8 vullen de vragenlijst 2 x per schooljaar in. De volgende onderdelen komen aan bod:

- Afhankelijkheid
- Angst
- Onrustig / verstorend gedrag
- Faalangst
- Gebrek aan concentratie
- Gebrek aan motivatie
- Gebrek aan zelfvertrouwen
- Ongelukkig / somber
- Slecht aanspreekbaar gedrag
- Agressie
- De leerling pest
- De leerling wordt gepest

De leerlingen van groep 5 t/m 8 vullen 2 x per schooljaar een vragenlijst in over sociale veiligheid. De volgende onderdelen komen hierbij aan bod:

- Welbevinden
- Veiligheidsbeleving
- Ondervindt agressie
- Angst voor agressie
- Klas ziet problemen
- Leerkracht treedt op

De leerlingen van groep 4 t/m 8 vullen 2 x per schooljaar een sociogram in.

De resultaten van de vragenlijsten worden besproken tijdens groepsbespreking 1 (oktober) en 3 (april) in de HGW-cyclus. De resultaten worden per groep in ParnasSys gezet.

Vertrouwenspersoon

Wanneer een leerling een probleem niet aan een leerkracht durft te vertellen, kan hij/zij naar de vertrouwenspersoon gaan. De vertrouwenspersoon op obs De Aventurijn is Geertje Jongsma, intern begeleider van de school. Zij koppelt het probleem in overleg met de leerling terug naar de direct betrokken leerkracht alsmede de directeur van de school. Geheimhouding van dit probleem moet bij deze terugkoppeling gewaarborgd zijn. Ook ouder(s)/verzorger(s) kunnen met hun zorg terecht bij de vertrouwenspersoon. Jolanda Goudriaan is antipest coördinator.

Pestprotocol

Aanpak bij ongewenst gedrag en conflicten incidenteel

Indien er sprake is van ongewenst gedrag of een conflict gaat de leerkracht in gesprek met de betrokken leerling(en). De leerkracht spreekt uit dat de leerling de zwarte pet draagt.

Tijdens het gesprek worden de volgende stappen als richtlijn gebruikt:

- Wat wil je over de situatie vertellen?
- Wat ging er goed in de genoemde situatie?
- Wat zou je een volgende keer willen veranderen/anders willen (doen)?
- Hoe zou je de witte pet kunnen dragen?
- Wat zien de leerkrachten en leerlingen, als deze eerste stap is gezet?
- Wat zien de leerkrachten en leerlingen, als de ideale situatie is ontstaan?
- Welke afspraken worden nu gemaakt?

De school kiest voor een oplossingsgerichte oplossing bij conflict tussen leerlingen. Dat betekent dat er naar een oplossing wordt gezocht die alle partijen (zoveel mogelijk) recht doet en borgt de gemaakte afspraken.

De leerkracht maakt een verslag van dit gesprek en dit wordt als notitie in ParnasSys bij de betreffende leerling gearchiveerd.

Ouder(s)/verzorger(s) worden door de leerkracht telefonisch op de hoogte gebracht.

Aanpak bij het constateren van pestgedrag in de klas of op het schoolplein

Een teamlid ziet dat een leerling wordt gepest of de gepeste leerling en/of medeleerlingen komen dit bij een teamlid melden. We nemen een duidelijke stelling in. Op obs De Aventurijn volgen we het onderstaande stappenplan, verdeeld in 5 fases. Het doorlopen van de fases is afhankelijk van hoelang de pester door blijft gaan met zijn/haar pestgedrag (het dragen van de zwarte pet).

Fase 1.

Steun bieden aan de leerling die gepest wordt. (gesprek, oplossingen bedenken, ondersteunen bij het werken aan de oplossing, zo nodig hulp inschakelen).

De ouder(s)/verzorger(s) van de pester worden op de hoogte gebracht. De leerkracht gaat met de pester in gesprek (is het de bedoeling dat je....., bewustwording van zijn/haar gedrag, indien nodig sancties toepassen). De leerkracht bespreekt het pestprobleem met de groep en wat hun eigen rol hierin is. Er worden mogelijke oplossingen besproken en wat de bijdrage van alle leerlingen van de groep kunnen zijn.

Fase 2.

Als fase 1 geen positieve ontwikkeling biedt, dan volgt een gesprek met de ouder(s)/verzorger(s) van de pester. De medewerking van de ouder(s)/verzorger(s) wordt nadrukkelijk gevraagd om een einde aan het probleem te maken. De school adviseert de ouder(s)/verzorger(s) over de manier waarop het pestgedrag aangepakt kan worden. De school gaat dit pestprobleem samen met de ouder(s)/verzorger(s) aanpakken; opstellen en uitvoeren van een Individueel Hulpplan voor Gedrag (waarbij samen met leerling en ouders

planmatig aan het verbeteren van gedrag wordt gewerkt). De school heeft alle activiteiten vastgelegd als “incident-registratie” in ParnasSys. De school heeft al het mogelijke gedaan om een einde te maken aan het pest-probleem en schakelt indien nodig hulp in.

Fase 3.

Bij aanhoudend pestgedrag wordt deskundige hulp ingeschakeld, zoals de GGD (schoolarts en/of schoolverpleegkundige), schoolmaatschappelijk werk (het Gebiedsteam) of de Stipe.

Fase 4.

Bij aanhoudend pestgedrag kan er voor gekozen worden om een leerling tijdelijk in een andere groep te plaatsen binnen de school. Ook het (tijdelijk) plaatsen op een andere school behoort tot de mogelijkheden.

Fase 5.

In extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden.

Voorwaarden bij deze 5 fases:

1. Het pesten moet als probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen: leerlingen (gepeste kinderen, pesters en de zwijgende groep), leerkrachten en de ouders.
2. De school moet proberen pestproblemen te voorkomen. Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, moet het onderwerp pesten met de kinderen bespreekbaar worden gemaakt.
3. Als pesten optreedt, signaleren leerkrachten (in samenwerking met de ouders) dat en kunnen een duidelijke stelling nemen en actie ondernemen.
4. School en ouders halen voordeel uit een goede samenwerking in communicatie. Het voorbeeldgedrag van leerkrachten en ouders is van groot belang.
5. Wanneer pesten ondanks alle inspanningen toch weer de kop opsteekt, moet de school beschikken over een directe aanpak.
6. Wanneer het probleem niet op de juiste wijze wordt aangepakt of de aanpak niet het gewenste resultaat oplevert, dan is de inschakeling van een vertrouwenspersoon nodig. De vertrouwenspersoon kan het probleem onderzoeken, deskundigen raadplegen en het bevoegd gezag adviseren. Op obs De Aventurijn is Tia de Haan de vertrouwenspersoon.

Begeleiding van de gepeste leerling:

- Medeleven tonen en luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest?
- Nagaan bij de leerling wat er is gebeurd, wat doet hij/zij voor, tijdens en na het pesten
- De leerling in laten zien dat je op een andere manier kunt reageren. Bijvoorbeeld een Kanjerreactie: “Doe niet zo stom, ik draai me om” of “Ik vind dit niet leuk, stop ermee”.
- Zoeken en oefenen van een andere reactie, bijvoorbeeld je niet afzonderen.
- Het gepeste kind in laten zien waarom een kind pest.
- Nagaan welke oplossing het kind zelf wil.
- Sterke kanten van de leerling benadrukken.
- Belonen (schouderklopje) als de leerling zich anders/beter opstelt.
- Praten met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester(s).
- Het gepeste kind niet over beschermen, bijvoorbeeld naar school brengen of “ik zal het de pesters wel eens gaan vertellen”. Hiermee plaats je het gepeste kind juist in een uitzonderingspositie waardoor het pesten zelfs nog toe kan nemen.

Begeleiding van de pester:

- Praten; zoeken naar de redenen van het ruzie maken / pesten (baas willen zijn, jaloezie, verveling, buitengesloten voelen).
- Laten zien wat het effect van zijn/haar gedrag is voor de gepeste.
- Excuses aan laten bieden.
- In laten zien welke sterke (leuke) kanten de gepeste heeft.
- Pesten is verboden in en om de school; wij houden ons aan de regel; straffen als het kind pest en belonen (schouderklopje) als het kind zich aan de regels houdt.
- Het kind leren niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen, de “stop-eerst-nadenken-houding” of een andere manier van gedrag aanleren.
- Contact tussen ouders en school; elkaar informeren en overleggen. Inleven in het kind; wat

is de oorzaak van het pesten?

- Inschakelen hulp; sociale vaardigheidstrainingen; jeugdgezondheidszorg; huisarts; GGD.

Begeleiding van de groep:

- Praten met de groep: zoek naar de reden waarom iemand blijft zwijgen.
- Laten zien wat het effect van pesten is op de sfeer in de groep.
- Durf met elkaar stelling te nemen om het pesten te laten stoppen.

Begeleiding aan ouders:

- Laat de ouders weten dat school serieus omgaat met de aanpak van het pesten.
- Overleg met de ouders over de aanpak en de begeleiding van hun kind.
- Houd ouders voortdurend op de hoogte. Ouders hebben het recht om te weten dat hun kind in sociaal opzicht bepaald zorgwekkend gedrag vertoont dat dringend verbetering behoeft.
- Voor ouders moet het duidelijk zijn dat school open staat voor pestmeldingen.
- Praten over pesten is fundamenteel anders dan klikken. Ouders en leerkrachten kunnen het kind ondersteunen en begeleiden, zodat een kind stelling durft te nemen tegen pesten.

Word je gepest? Praat erover op school en thuis. Je mag het niet geheim houden!!

Informatie over pesten (Nederlands Jeugdinstituut en Pestweb):

Plagen mag wel, pesten niet. Maar wanneer is het nog plagen en wanneer wordt het pesten?

Wat is plagen?

Bij plagen is er sprake van incidenten. Plagen gebeurt vaak spontaan, het duurt niet lang en is onregelmatig. Bij plagen zijn de kinderen gelijk aan elkaar; er is geen machtsverhouding. De rollen liggen niet vast: de ene keer plaagt de één, de andere keer plaagt de ander. Plagen gebeurt zonder kwade bijbedoelingen en is daarom vaak leuk, plezierig en grappig. Bij plagen loopt de geplaagde geen blijvende psychische en/of fysieke schade op en is in staat zich te verweren. Door elkaar op deze manier uit te dagen, leren kinderen goed om met allerlei conflicten om te gaan.

Wat is pesten?

'Iemand wordt getreiterd of is het mikpunt van pesterijen als hij of zij herhaaldelijk en langdurig blootstaat aan negatieve handelingen verricht door één of meerdere personen.' Bij pesten is het ene kind sterker en het andere kind zwakker. Het is steeds hetzelfde kind dat wint en hetzelfde kind dat verliest. Vaak gebeurt pesten niet één keer, maar is het gepeste kind steeds weer de klos. Het sterkere kind; de pester, heeft een grotere mond en anderen kijken tegen hem of haar op. De pestkop heeft geen positieve bedoelingen; wil pijn doen, vernielen of kwetsen. Het gepeste kind voelt zich eenzaam en verdrietig, hij of zij is onzeker en bang.

- De ouders zijn sterker, ouder of met meer
- Het pesten is tegen de zin, maar de leerling kan het niet stoppen
- Het gebeurt vaker dan één keer, soms weken of maanden lang
- Het gebeurt meestal zo dat volwassenen het niet merken
- De leerling heeft verdriet en pijn, het pesten maakt ze angstig of bang

Andere voorbeelden van pesten:

Verbaal:

Roddelen, vernederen, schelden, dreigen, belachelijk maken, een bijnaam geven die kinderen als negatief ervaren, gemene briefjes schrijven, uitlachten, belachelijk maken, discrimineren.

Fysiek:

Trekken, duwen, schoppen, laten struikelen, spugen, krabben, bijten, haren trekken.

Intimidatie:

Een leerling wordt opgewacht of achtervolgd, iemand in de val laten lopen, dwingen om bezit dat niet van jou is af te geven, een leerling dwingen bepaalde handelingen te verrichten,

Isolatie:

Niet mee mogen doen met spelletjes, niet mee mogen lopen naar huis, steun zoeken bij andere kinderen om een kind buiten te sluiten, niemand wil naast een leerling zitten, niet luisteren naar een leerling.

Stelen of vernielen van bezittingen:

Afpakken van schoolspullen, kleding, speelgoed of eigen spullen, beschadigen en kapotmaken van iemands spullen.

Cyberpesten

Pesten heeft gevolgen voor de pester, de gepeste en voor de rest van de klas.

Gevolgen voor de gepeste:

- * Minderwaardigheidsgevoel. Kinderen kunnen het gevoel hebben dat ze niets goed doen.
- * Kinderen die gepest zijn voelen zich soms heel alleen.
- * Het gaat minder goed op school.
- * Gepeste kinderen zijn soms bang om naar school te gaan. Ze gaan liever niet naar school.
- * Gepeste kinderen zijn soms bang om nieuwe vrienden te maken.
- * Kinderen die gepest zijn, kunnen niet goed meer slapen, omdat ze liggen te piekeren over het pesten.
- * Ze voelen zich heel somber.
- * Gepeste kinderen gaan op den duur geloven wat de pesters over ze zeggen.

Gevolgen voor de pester:

- * Pesters worden soms buitengesloten.
- * Pesters zijn meestal niet zo populair.
- * Pesters vinden het moeilijk om vrienden te maken.

Gevolgen voor de rest van de klas:

- * Er is een ongezellige sfeer in de klas.
- * Sommige klasgenoten halen slechtere cijfers, omdat ze het niet leuk meer vinden in de klas.
- * Klasgenoten voelen zich schuldig. Ze vinden dat ze iets tegen het pesten zouden moeten doen, maar durven dit niet omdat ze bang zijn zelf gepest te worden.

Risicofactoren

Bij het ontstaan van pesten spelen risicofactoren een rol. Die kunnen liggen in het kind zelf en in de omgeving.

Slachtofferkenmerken

Bij kinderen en jongeren die gepest worden, is meestal sprake van een combinatie van bepaalde persoonlijkheidskenmerken met fysieke zwakte. Naast fysieke zwakte kan het ook zijn dat iemand net iets afwijkt van de 'norm', bijvoorbeeld omdat hij stottert of een accent heeft. Kinderen die een grotere kans lopen om slachtoffer van pesten te worden, hebben vaak een verminderde sociale redzaamheid. Het zijn meestal kinderen die moeite hebben om zich te verdedigen. De slachtoffers zijn in twee groepen te verdelen. De eerste groep bestaat uit passieve, onderdanige slachtoffers. Zij hebben een angstig reactiepatroon dat bij jongens gecombineerd wordt met fysieke zwakte. De tweede groep bestaat uit de zogenaamde provocatieve slachtoffers. Opvallend bij hen is een combinatie van angstige en agressieve reactiepatronen.

Pesten lijkt leeftijd- en seksegebonden. Vooral rond de leeftijd van 10 tot 14 jaar komt pesten veel voor. Jongens lijken vaker slachtoffer of dader van pesten dan meisjes. Zij krijgen bovendien meer te maken met direct fysiek en verbaal pesten. Meisjes zijn eerder het slachtoffer van sociale, relationele en indirecte vormen van pesten, zoals uitsluiting en

roddelen. Dit verband tussen sekse en vormen van pesten komt echter niet uit elk onderzoek naar voren.

Daderkenmerken

Typische daders hebben over het algemeen een agressief reactiepatroon. Jongens die pesten, combineren dat meestal met fysieke kracht. Daders hebben vaak een positievere houding tegenover geweld dan hun leeftijdsgenoten. Zij kunnen zich vaak slecht inleven in hun slachtoffers en voelen zich nauwelijks verantwoordelijk voor hun daden.

Enige tijd werd gedacht dat daders over het algemeen minder geliefd zijn bij leeftijdsgenoten dan jeugdigen die niet bij pesten betrokken zijn. Recenter onderzoek toont echter aan dat dit niet het geval is: daders zijn eigenlijk alleen niet geliefd bij kinderen die bang voor ze zijn. De rest van de klas blijft pestkoppen leuk vinden. Pesten wordt zelfs vaak strategisch ingezet: het maakt populair. Pesters kiezen daarom voornamelijk 'zielige' en 'onpopulaire' slachtoffers uit om geen sociale status te verliezen.

Omgevingskenmerken

Jongens die gepest worden, hebben vaak een erg hechte band met hun moeders. De moeders van meisjes die gepest worden zijn juist eerder vijandig tegenover hun dochter dan overbeschermend.

Pesten kan een imitatie zijn van de agressie die kinderen thuis ervaren. Daarnaast wordt de kans dat kinderen gaan pesten groter als ouders weinig bij hen betrokken zijn, hen afwijzen en verwaarlozen of te weinig toezicht houden. Mogelijk hebben opvoedingskenmerken in de vroege kindertijd meer invloed op pesten dan op latere leeftijd.

De aanwezigheid van een vriendengroep die toekijkt en niet optreedt tegen het pesten, vergroot de kans dat het pesten doorgaat.

De kans op pesten en agressief gedrag is groter op scholen met een groot verloop onder leerkrachten, te weinig duidelijke gedragsregels, gering toezicht en een gebrek aan individuele benadering. Door op school een sfeer te creëren waarin harmonie en respect voor elkaar centraal staan kan het pesten worden omgevormd tot socialer gedrag. Het zien van agressief gedrag op televisie kan bij sommige kinderen en adolescenten tot agressie leiden, maar de directe invloed van media op pesten is nog niet onderzocht.

Gevolgen

Pesten is niet alleen schadelijk voor slachtoffers, maar ook voor de pester zelf en voor niet-betrokken toeschouwers.

Gevolgen voor slachtoffers van pesten

Een eenmalige pestervaring is zelden erg traumatiserend, ook als die heel ernstig is. Vooral kinderen die herhaaldelijk en op verschillende manieren zijn gepest, hebben last van sociale en emotionele problemen. Uit verschillende onderzoeken blijkt dat gepest worden gevoelens van eenzaamheid en depressie vergroot en bestaande problemen verergert. Slachtoffers gaan zichzelf door het pesten minder leuk vinden, vertrouwen hun leeftijdsgenoten niet en zijn bang om naar school te gaan. Die gevoelens kunnen leiden tot verder isolement en diepere depressie en nog meer pestgedrag uitlokken. Kinderen die aan het begin van het schooljaar gepest worden, hebben een aanzienlijk grotere kans dat ze zes maanden later in datzelfde schooljaar ook gepest worden. Bovendien hebben ze vaker last van psychosomatische klachten, zoals hoofdpijn, slaapproblemen, buikpijn, bedplassen en vermoeidheid.

Gevolgen voor pesters

De gevolgen voor pesters zijn op korte termijn nog niet negatief. Zolang ze op school zitten, kunnen ze zich vaak goed staande houden. Hun schoolprestaties zijn beter dan die van gepeste kinderen en hun populariteit en zelfwaardering zijn ook groter. Vaak is er wel sprake van een zogenaamde schijnpopulariteit: klasgenoten bewonderen de pesters, maar tegelijkertijd zijn ze ook bang voor ze. Ze lijken populair, maar zijn het daadwerkelijk niet. Op

de lange termijn kunnen pesters echter wel sociale problemen krijgen. Een pestend kind leert dat het doelen kan bereiken zonder op een sociaal aangepaste manier met anderen te onderhandelen. Daardoor kan hij uiteindelijk onaangepaste gedragspatronen krijgen. Kinderen en jongeren die op school anderen pesten, lopen een grotere kans op ernstige problemen in hun adolescentie. Ze komen vaker met justitie in aanraking, drinken meer alcohol en plegen vaker zelfmoord. Jongens die pestten zijn later vaker bij vechtpartijen betrokken. Meisjes die vroeger pestten hebben op latere leeftijd een grotere kans om betrokken te raken bij huiselijk geweld en om tienermoeder te worden. Kinderen van vroegere pestkoppelen vertonen op hun beurt weer vaker problematisch gedrag.

Gevolgen voor klasgenoten

De hele klas kan last hebben van pesten. De verstoring en afleiding die het pesten veroorzaakt hinderen het leren. Op dagen waarop niet-betrokken kinderen iemand gepest zien worden, vinden ze school minder leuk. Kinderen die dagelijks geconfronteerd worden met pesten krijgen bovendien de boodschap dat toeschouwers niet ingrijpen, slachtoffers verdienen wat ze krijgen, macht belangrijker is dan rechtvaardigheid en dat volwassenen niet goed voor kinderen zorgen.

Bronnen

- * Fekkes, M. (2005). 'Bullying among elementary school children'. Leiden
- * Stassen Berger, K. (2007). 'Update on bullying at school: a science forgotten?', in: 'Developmental Review', 27, 90-126.
- * Pest-web (website)
- * Nederlands Jeugdinstituut (website)

Borging:	- lesrooster in klassenmap - teamoverleg
----------	---

Cyclus:	- vastgesteld :	december 2023
	- evaluatiecyclus:	gedurende het schooljaar
	- evalueren:	november 2024